

Aanvullend natuuronderzoek

Oude Doetinchemseweg

in Zeddam

In het kader van de Flora- en faunawet

Aanvullend natuuronderzoek

Oude Doetinchemseweg in Zeddam

Beknopt overzicht van de inventarisatiegegevens in het kader van de
Flora- en faunawet

In opdracht van:

Gemeente Montferland
Postbus 47
6940 BA DIDAM
Contactpersoon: Dhr. Jan Willem Boschker

Uitgevoerd door:

Ecologisch Adviesbureau
Ecochore Natuurtechniek
Ruitersweg 8
7152 DE EIBERGEN
T 0544-350297
M 06-15904121
E info@ecochore.nl
I www.ecochore.nl

Onderzoekstype: Huismus- en Vleermuisonderzoek
Onderzoeksmethodiek: Auditieve (batdetector Petterson D240x) en visuele inspectie

Auteur: B. Voerman
Veldwerk: R. Papendorp
B. Voerman

Datum: oktober 2012

Correspondentie door Ecochore Natuurtechniek vindt uitsluitend plaats op digitale wijze of op FSC/PEFC gecertificeerd papier.

Foto voorzijde: te slopen voormalige coöperatie.

Ecochore Natuurtechniek is aangesloten bij Samenwerkingsverband Ecologie:
www.swwecologie.nl

INHOUD

INHOUD	3
1. AANLEIDING EN DOEL	4
2. INVENTARISATIEOPZET	5
2.1 Onderzoeksmethodiek	5
3. Onderzoeksresultaten	7
3.1 Vleermuizen.....	7
3.2 Huismus.....	8
4. Toetsing Flora- en faunawet	9
4.1 Algemeen	9
4.2 Ingreep	9
4.3 Effecten	9
4.4 Toetsing Flora- en faunawet	10
5. CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN	12
LITERATUUR	13
BIJLAGE 1: VERSPREIDINGSKAARTEN	14
BIJLAGE 2: GEBIEDSIMPRESSIE	16
BIJLAGE 3: TOELICHTING FLORA- EN FAUNAWET	17

1. AANLEIDING EN DOEL

Op de locatie aan de Oude Doetinchemseweg / Zuivelweg in Zeddam, zijn plannen voor de ontwikkeling van een aantal woningen en een bedrijfsverplaatsing. Het nieuw in te richten gebied betreft voor een deel een voormalige coöperatie, het c.a.v.v.-gebouw en een detailhandelsbedrijf. Het detailhandelsbedrijf zal voor de geplande ontwikkelingen moeten worden gesloopt. Het c.a.v.v. gebouw zal worden omgevormd tot detailhandelsbedrijf. Voor deze functieverandering is een bestemmingsplanwijziging en een toetsing aan de Flora- en faunawet noodzakelijk.

Om aan de zorgplicht te kunnen voldoen, die gesteld wordt in de Flora- en faunawet, is in het najaar van 2011 door SAB een quickscan natuuronderzoek op de locatie uitgevoerd voor het in kaart brengen van mogelijke effecten op flora en fauna. Middels deze quickscan is een indruk verkregen van de mogelijke waarden van het gebied voor flora en fauna. Uit de onderzoeksgegevens bleek dat er met betrekking tot de groep vleermuizen en vogels te weinig gedetailleerde gegevens voorhanden waren om een gefundeerde uitspraak te kunnen doen welke gevolgen de geplande ingreep voor deze soortgroepen heeft. Voor de groep vogels betreft het specifiek de huismus.

Om de functie van het gebied voor vleermuizen en huismus in kaart te kunnen brengen, is een nader onderzoek uitgevoerd in de periode maart - september 2012. Hierbij zijn verspreid over het zomerhalfjaar verschillende inventarisaties uitgevoerd door een deskundige op het gebied van vleermuizen en vogels.

Onderliggend rapport is opgesteld als addendum bij het uitgevoerde quickscanrapport. Voor algemene beschrijvingen en afwegingen van overige soortgroepen wordt naar de betreffende rapportage verwezen.

- Flora- en faunarapportage Zeddam, Oude Doetinchemseweg. SAB projectnummer: 110580, SAB, 2011.

Tijdens het aanvullende natuuronderzoek in 2012 is als doel gesteld de volgende vragen te kunnen beantwoorden:

- Welke soorten maken gebruik van de locatie;
- Welke functie heeft het gebied voor betreffende soorten;
- Wordt bij de uitvoer van de ingrepen de Flora- en faunawet overtreden.

Deze rapportage beschrijft de bevindingen van het nader onderzoek.

2. INVENTARISATIEOPZET

Tijdens verschillende bezoeken in 2012 is het plangebied geïnventariseerd op vleermuizen en huismus. De toegepaste onderzoeksmethoden worden in deze paragraaf nader toegelicht.

Tijdens alle bezoeken waren de weersomstandigheden geschikt voor het inventariseren van de aanwezige soorten (zie Tabel 1). Gezien de grootte en inrichting van het plangebied wordt verwacht dat er geen soorten en functies zijn gemist.

Bezoekdata	Soortgroep	Tijdstip	weersgesteldheid	Onderzoeker
23-5-2012	Huisumus	ochtend	Half bewolkt, droog, windkracht 1, 21 °C	Rob Papendorp
1-6-2012	Vleermuizen	avond	Zwaar bewolkt, droog, windkracht 2, 15 °C	Bas Voerman
21-6-2012	Vleermuizen	ochtend	Zwaar bewolkt, droog, windkracht 2, 16 °C	Bas Voerman
22-8-2012	Vleermuizen	nacht	Half bewolkt, droog, windkracht 2, 19 °C	Bas Voerman
21-09-2012	Vleermuizen	nacht	Zwaar bewolkt, droog, windkracht 1, 12-10 °C	Bas Voerman

Tabel 1. Bezoekdata en weersgesteldheid

2.1 Onderzoeksmethodiek

Iedere dier- en plantengroep behoeft zijn eigen methode van inventarisatie om zo een zo goed mogelijk beeld te krijgen van de betekenis van het gebied voor de betreffende soorten of groepen. Hieronder wordt de onderzoeksmethode van de onderzochte groepen gegeven zoals uitgevoerd in het plangebied dat is weergegeven in figuur 1.

Vleermuizen

Voor het in kaart brengen van vleermuizen is zowel visueel als auditief geïnventariseerd. Met behulp van een heterodyne batdetector met opname- en verdragingsfunctie (type: Petterson D240x) is de echolocatie, die vleermuizen uitzenden, voor ons hoorbaar gemaakt. Wanneer op basis van frequentie, klank en ritme niet met 100% zekerheid de soort bepaald kon worden, is een opname gemaakt op een extern opname apparaat (type: Zoom H2). Door middel van het computerprogramma Batsound is een nadere analyse uitgevoerd. Door de dieren ook zoveel mogelijk visueel waar te nemen is de determinatie geverifieerd en is het gedrag (en daarmee vaak de functie van het gebied) vastgesteld. Dit onderzoek is specifiek gericht op het in kaart brengen van verblijfplaatsen, soortsaamenstelling en gebiedsgebruik. De voorzomerbezoeken zijn uitgevoerd voor het in kaart brengen van kraam- en zomerverblijven. Tijdens de nazomerronden lag de nadruk op het in kaart brengen van balts- en paarlocaties en indicaties voor winterverblijven.

Het ochtendbezoek is uitgevoerd vanaf enkele uren voor zonsopkomst tot zonsopkomst. Het avondbezoek op 1 juni is gestart ruim voor zonsondergang tot enkele uren hierna.

De bezoeken in augustus en september zijn in de avonduren uitgevoerd. Het onderzoek is gestart minimaal 1 uur na zonsondergang. De toegepaste methoden zijn gebaseerd op het vleermuisprotocol 2012 zoals opgesteld door het Netwerk Groene Bureau, Gegevensautoriteit Natuur en de Zoogdiervereniging.

Huisumus

Onderzoek naar huismusterritoria heeft plaatsgevonden middels twee gerichte bezoeken. Het eerste bezoek is in de ochtenduren uitgevoerd. Het tweede bezoek is aansluitend aan een vleermuisonderzoek uitgevoerd. Tijdens de overige vleermuisronden zijn eveneens territoriale waarnemingen van huismussen vastgelegd.

Het huismussenonderzoek is uitgevoerd door in het plangebied te zoeken naar territoriale mannetjes. Hierbij zijn de zanglocaties van deze soort op kaart genoteerd. Daarnaast is gezocht naar nestindicerende activiteiten, als het slepen van nestmateriaal, of het bezoeken van een potentiële nestlocatie.

De gehanteerde methoden hiervoor zijn gebaseerd op de richtlijnen van Sovon Vogelonderzoek Nederland. Het onderzoek is uitgevoerd in de periode mei-juli. Deze periode is voor deze soort geschikt voor territoriumkartering. Gezien de goede activiteit en het gunstige weer tijdens de inventarisaties kan worden gesteld dat een goed beeld is gekregen van de territoria.

2.2 Volledigheid inventarisatie

Het onderzoek is volgens de genoemde protocollen uitgevoerd. Een inventarisatie blijft echter uiteraard een steekproef. Het is dan ook mogelijk dat soorten en functies niet waargenomen zijn, terwijl dat ze (op een ander tijdstip) wel aanwezig zijn. Dit is echter acceptabel, de Flora- en faunawet vraagt een initiatiefnemer om alles te doen wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden. Met de gekozen methode en inspanning is dan ook voldoende invulling gegeven aan artikel 2 (Zorgplicht, zie kader bijlage 2, blz. 14) van de Flora- en faunawet. Wat betreft het (voor)onderzoek heeft de initiatiefnemer dan ook gedaan wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden.

Wel moet hierbij worden opgemerkt dat de houdbaarheid van verspreidingsgegevens aan een maximale periode zijn gebonden. Voor de verspreidingsgegevens van licht beschermde soorten, of het juist ontbreken hiervan, wordt veelal een bruikbaarheidsperiode van circa 5-6 jaar gehanteerd, zoals de meeste gegevens in het quickscanrapport. Voor zwaar beschermde soorten als vleermuizen en vogels geldt een bruikbaarheidsperiode van circa 2-3 jaar. Na deze periode zijn de gegevens verouderd en dient beoordeeld te worden of de gegevens voldoende up-to-date zijn om te gebruiken bij ruimtelijke ingrepen. Voor dit alles geldt wel dat de planlocatie niet significant veranderd waardoor nieuwe leefsituaties kunnen zijn ontstaan. Dit is hier echter, voorafgaande aan de voorgenomen sloop, niet het geval.

Figuur 1. Ligging onderzoeksgebied

3. Onderzoeksresultaten

In dit hoofdstuk worden kort de bevindingen van het onderzoek weergegeven. De verspreidingskaart van de aangetroffen soorten is opgenomen in bijlage 1. In het volgende hoofdstuk worden de wettelijke consequenties en aanbevelingen gegeven.

3.1 Vleermuizen

Gedurende het onderzoek zijn 3 soorten vleermuizen aangetroffen:

- Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*)
- Laatvlieger (*Eptesicus serotinus*)
- Rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*)

Hieronder worden de resultaten per soort en per functie behandeld. In bijlage 1 is een verspreidingskaart weergegeven met daarop de waargenomen vleermuizen en gebiedsfuncties.

Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*)

Tijdens de voorzomerronden zijn verschillende waarnemingen van deze soort verricht.

Op het open, braakliggende terrein zijn nauwelijks waarnemingen verricht. Het ontbreekt hier dan ook aan geschikt foerageergebied.

Rondom de bebouwing zijn meer dieren aangetroffen. Met name rondom de woning aan de Oude Doetinchemseweg worden enkele dieren lange tijd foeragerend aangetroffen. De omliggende tuin met hoge, forse bomen fungeert hier als geschikt foerageergebied. De dieren vliegen eveneens met regelmaat op het terrein van de voormalige coöperatie. In totaal zijn tijdens de twee voorzomerronden 5-6 dieren strikt binnen de begrenzing van het gebied waargenomen. Vermoedelijk betreft het mannetjes. De verblijfplaats van deze dieren moet zeer waarschijnlijk in de woning worden gezocht. Hierbij moet gedacht worden aan locaties achter betimmeringen, in de spouw of onder loodslabben, dakpannen ed. Dit kon echter tijdens de veldbezoeken niet worden bevestigd. Er zijn geen aanwijzingen voor een kraamkolonie aangetroffen. Van enkele dieren is waargenomen dat deze na enige tijd richting de houtopstanden langs de noordzijde van het gebied vliegen. Er zijn tijdens het ochtendbezoek geen zwermende dieren gevonden. In het te slopen detailhandelsbedrijf zijn geen verblijfplaatsen aanwezig.

De houtsingel langs de noordzijde van het plangebied staat in verbinding met de opgaande beplantingen rondom de voetbalvelden. Deze singel wordt intensief gebruikt door een vrij groot aantal gewone dwergvleermuizen. Deze dieren zijn afkomstig vanuit een woning aan de Gildebongerd en gebruiken de singels als foerageergebied en vlieggeleiding. Gezien de periode waarin de waarnemingen zijn verricht, in de kraamtijd, en het vrij grote aantal dieren, verkorte telling > 15 dieren, kan worden gesteld dat het een kraamverblijf betreft. Deze singel vormt een verbindende schakel tussen de bebouwde kom en het buitengebied en kan, mede als onderdeel in het ecologisch netwerk van een kraamkolonie, dan ook worden aangemerkt als essentieel gebied met foerageerfunctie en vlieggeleiding.

Tijdens de najaarbezoeken werden wederom circa 5 dieren rondom de bebouwing in het gebied aangetroffen. Hierbij werden 3 baltsende mannetjes waargenomen die baltsvluchten rondom de woning maakten en een enkele maal eveneens het coöperatieterrein overvlogen. De mannetjes van gewone dwergvleermuizen vliegen baltsend veelal boven de paarlocatie. Hierdoor is het in kaart brengen van exacte paarlocaties bij deze soort vrij lastig. Gezien het gedrag en de baltsvluchten direct rondom de woning kan worden aangenomen dat de paarverblijven van deze dieren zich hier bevinden. In het te slopen gebouw is hiervan geen aanwijzing gevonden.

Ook tijdens de najaarsronden zijn diverse dieren foeragerend langs de noordelijke houtsingels aangetroffen.

Tijdens de bezoeken is specifiek gezocht naar zwermgedrag en andere indicaties dat kan duiden op een winterverblijf. Dergelijke activiteiten zijn niet aangetroffen. Een winterverblijf wordt niet in de te slopen bebouwing verwacht.

Laatvlieger (*Eptesicus setorinus*)

Van deze soort zijn tijdens alle bezoeken enkele dieren aangetroffen. De dieren zijn afkomstig vanaf een verblijfplaats ten oosten van het plangebied. Hoewel verschillende dieren langs de noordelijke houtsingels foerageren, zijn enkele dieren binnen het plangebied aangetroffen en met name korte tijd rondom de te behouden woning aanwezig. Er bevindt zich geen verblijfplaats van deze soort binnen het plangebied.

Binnen het plangebied zijn geen delen die als essentieel kunnen worden aangemerkt voor deze soort. De noordelijk gelegen houtsingels lijken eveneens voor deze soort als essentieel te kunnen worden aangemerkt.

Rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*)

Tijdens beide voorzomerronden zijn enkele individuen overvliegend aangetroffen. De dieren zijn niet foeragerend vastgesteld en vlogen op enkele tientallen meters hoogte richting zuid. Deze dieren hadden geen binding met de planlocatie.

3.2 Huismus

In het om te vormen c.a.v.v.-gebouw zijn van deze soort twee territoriumindicerende waarnemingen verricht, zie bijlage 1.

Tijdens het bezoek op 23 mei zijn hier twee zingende mannetjes waargenomen. Latere bezoeken bevestigden de aanwezigheid doordat wederom tjilpende mannetjes aanwezig waren en eveneens gesleep met nestmateriaal werd waargenomen. In het te slopen winkelpand zijn geen nesten aangetroffen.

Doordat waarnemingen van territoriale dieren zijn vastgesteld in het om te vormen gebouw, is aanvullend gezocht naar de verspreiding en dichtheid van deze soort in omringende gebouwen. Hierbij is gebleken dat diverse woningen, direct grenzend aan het gebied, territoria van huismussen bevatten. Deze dieren foerageren zowel binnen de planlocatie als ten noorden hiervan.

4. Toetsing Flora- en faunawet

4.1 Algemeen

Sinds het inwerking treden van de AMvB artikel 75, 26 feb. 2005, is de beschermde status van dieren en planten opgedeeld in 3 tabellen.

Soorten die vermeld staan op Tabel 1 zijn vrijgesteld van ontheffing indien de werkzaamheden aan te merken zijn als Ruimtelijke Ontwikkelingen. Tabel 2 en 3 soorten zijn zwaarder beschermd en hiervoor is nader onderzoek of toetsing noodzakelijk.

Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten zijn opgenomen in bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn. In Nederland is de soortbescherming verankerd in de Flora- en faunawet en zijn de soorten uit bijlage IV van de Habitatrichtlijn opgenomen in tabel 3 van de AMvB artikel 75. Hierdoor zijn alle vleermuissoorten zwaar beschermd.

Voor vogels geldt dat alle inheemse soorten beschermd zijn. Verstoring of verontrusting van broedende vogels is niet toegestaan. Daarnaast zijn er enkele soorten die jaarrond gebruik maken van dezelfde broedlocaties of die afhankelijk zijn van specifieke locaties; deze locaties zijn jaarrond beschermd.

De groep *vogels* wordt niet specifiek aangegeven in de tabelverdeling. Voor deze groep is slechts ontheffing mogelijk voor belangen die betrekking hebben op bescherming van flora en fauna, veiligheid voor het vliegverkeer of volksgezondheid.

Zie voor een uitgebreide toelichting van de Flora- en faunawet (Ff-wet) bijlage 3.

Tabelindeling Flora- en faunawet

Tabel 1: Algemene soorten: algemene vrijstelling of ontheffing/lichte toets

Tabel 2: Overige soorten: vrijstelling met gedragscode of ontheffing/lichte toets

Tabel 3: Soorten, genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB: vrijstelling met gedragscode of ontheffing/uitgebreide toets

4.2 Ingrep

De initiatiefnemer is voornemens om in het plangebied een detailhandelsbedrijf te slopen en de bedrijfsvoering voort te zetten in het huidige c.a.v.v-gebouw.

Daarnaast zal het braakliggende gebied worden bebouwd. De woning (herenhuis) aan de Oude Doetinchemseweg zal worden ingepast en blijft hierdoor behouden. Ingrepen die daartoe in het plangebied moeten plaatsvinden bestaan voornamelijk uit:

- Slopen huidig detailhandelsbedrijf;
- Herinrichten bestaande c.a.v.v.-gebouw
- Bouwrijp maken gehele terrein van het plangebied;
- Nieuwbouw woningen.

De Flora- en faunawet hanteert een aantal belangen waaronder een ingrep kan vallen. Onderhavige ingrep valt onder het volgende belang:

- De uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

4.3 Effecten

Vleermuizen

Binnen de te slopen gebouwen zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen. De paarverblijfplaatsen en zomerverblijven van enkele mannetjes gewone dwergvleermuis in de woning aan de Oude Doetinchemseweg, zullen behouden blijven. Ook de tuin rondom dit gebouw blijft intact.

Van groot belang is het behoud van de houtsingel langs de noordzijde van het gebied. Deze singel kan als essentieel worden aangemerkt voor gewone dwergvleermuizen zowel afkomstig vanuit het plangebied als de kraamkolonie aan de Gildebongerd. Zeer waarschijnlijk is deze singel eveneens essentieel voor een aanwezige laatvliegerkolonie op korte afstand van het plangebied.

Huismus

De sloop van het winkelpand zal geen negatieve invloed hebben op huismusterritoria. De aangetroffen nestlocaties in het c.a.v.v.-gebouw bevinden zich in een deel van het gebouw dat ongemoeid zal blijven. Hierdoor blijven de aanwezige territoria behouden en zijn geen nadere maatregelen noodzakelijk.

In de directe omgeving is een vrij hoge dichtheid van bezette broedlocaties aanwezig. Gezien de aanwezige bouw van de omringende woningen zal echter niet het volledige aanbod van nestgelegenheden door huismussen in gebruik zijn. Hierdoor zal geen afbreuk worden gedaan aan de instandhouding van de soort.

4.4 Toetsing Flora- en faunawet

Vleermuizen

Door de zwaar beschermde status van alle vleermuizen zijn zowel de individuen als verblijfplaatsen beschermd. Artikel 11 van de Flora- en faunawet verbiedt onder andere het vernietigen van vaste rust- en/of verblijfplaatsen, maar ook onderdelen in het ecologisch netwerk die als essentieel voor de kolonies kunnen worden aangemerkt.

Door de voorgenomen ontwikkelingen zullen geen verblijfplaatsen verdwijnen.

De singel langs de noordzijde van het plangebied kan worden aangemerkt als essentieel. Hierdoor is het noodzakelijk dat deze houtopstanden kunnen blijven functioneren als foerageergebied en vlieggeleiding. Als uitgangspunt is dan van belang dat de singel:

- Fysiek behouden blijft;
- De boomkroonlaag gesloten blijft;
- Er geen significante toename van verlichting (lichtmasten ed) plaats vindt.

Indien aan de drie bovenstaande punten kan worden voldaan, is geen ontheffing of compensatie in het kader van de Flora- en faunawet noodzakelijk. Indien hier niet aan kan worden voldaan dient een ontheffing bij Dienst Regelingen van het ministerie van EL&I te worden aangevraagd. Hierbij is het opstellen van een compensatie- en mitigatieplan eveneens noodzakelijk.

Huismus

Op de onderzoekslocatie zijn 2 territoriale manlijke huismussen vastgesteld. De huismus staat vermeld als "categorie 2 soort" waardoor de nestlocaties jaarrond beschermd zijn. Eveneens staat de huismus door de sterke achteruitgang in de afgelopen decennia van het aantal broedparen in Nederland, als 'gevoelig' de op rode lijst van Nederlandse broedvogels.

Door het slopen van het winkelpand zijn er geen directe gevolgen voor de aanwezige huismussenpopulatie in het gebied. Het herinrichten van de c.a.v.v.-gebouw zal eveneens geen negatief gevolg hebben doordat de nestgelegenheden zich niet in die delen van het gebouw bevinden waarvoor ontwikkelingen gepland zijn.

Indien dit deel van het c.a.v.v.-gebouw alsnog zal worden gerenoveerd of verbouwd dan zijn onderstaande aandachtspunten van belang.

Werkzaamheden binnen de broedperiode zullen een directe verstoring van broedende vogels tot gevolg hebben waardoor dit niet is toegestaan. De broedperiode van de huismus ligt globaal tussen eind februari tot half juli.

Buiten die periode is de kans op aanwezigheid van broedende vogels aanzienlijk minder. Het verwijderen van de nestlocaties buiten de broedperiode is echter eveneens niet zondermeer toegestaan door de jaarrond beschermde status.

Voorafgaande aan de renovatie of sloop dienen de juiste compenserende en mitigerende maatregelen getroffen te worden om de aanwezige populatie huismussen te behouden of te versterken. Hierbij moet gedacht worden aan:

- Exacte aantal broedparen vaststellen (indien spoedig (2012/2013) gerenoveerd wordt kan worden uitgegaan van 2 territoria);
- Werkzaamheden buiten broedperiode;
- Vooraf aan renoveren realiseren van voldoende alternatieve nestgelegenheden in omliggende bebouwing of in nieuw gebouwde woningen;
- Behoud of herstel van voldoende habitat.

De huismuspopulatie ter plaatse bestaat uit een redelijk aantal bezette territoria. In diverse direct aangrenzende woningen zijn territoriumindicerende mannetjes aangetroffen, veelal in de dakgoten. Er kan worden gesteld dat het hier een levensvatbare populatie betreft. Het verwijderen van twee nestlocaties zal derhalve geen direct significant effect hebben op de populatie. Echter gezien de beschermde status van de nestlocaties van deze soort, is het noodzakelijk maatregelen te treffen ten gunste van de populatie. Hierdoor is het noodzakelijk te zoeken naar mogelijkheden om het aanbod aan nestgelegenheden in het gebied op peil te houden. Hierbij kan gedacht worden aan het plaatsen van nestkasten aan woningen in de directe omgeving. Hoewel deze maatregel het netaanbod garandeert, is dit een maatregel van tijdelijke aard en daardoor niet structureel om de populatie te behouden of te versterken.

Een zeer geschikte oplossing is om in een deel van de nieuw te bouwen woningen mogelijkheden te bieden voor nestgelegenheden van huismussen. Hierbij kan gedacht worden aan het aanbrengen van vogelvides, inmetsekkasten ed. in de nieuw te bouwen woningen. Dit kan worden vastgelegd in een zogenaamd kavelpaspoort. Juist op deze wijze wordt de nestgelegenheid in de toekomst gewaarborgd.

Aangezien het gebied in de loop der tijd een onderdeel is geworden van het leefgebied van huismussen kan het geheel bebouwen hiervan een directe negatieve impact hebben op de omliggende territoria. Dit kan worden voorkomen door bij het op stellen van het groenplan voor de nieuwe wijk, met de inrichting mede rekening te houden met de basiseisen voor deze soort. Door bovenstaande onderdelen kan de lokale populatie worden behouden en wordt de staat van in standhouding van de soort ter plaatse gewaarborgd.

Het is raadzaam om een mitigatie-compensatieplan op te laten stellen door een ecooloog. In het mitigatie-compensatieplan wordt beoordeeld welke alternatieve nestgelegenheden en groeninrichting op deze locatie geschikt zijn aan de hand van de bouwplannen, terreininrichting en ecologie van de soort.

Daarnaast is er de mogelijkheid gebruik te maken dit compensatieplan vooraf te laten toetsen door Dienst Regelingen. Hierdoor wordt vanuit het bevoegd gezag een onderbouwde goedkeuring aan het project afgegeven (positieve afwijzing) waardoor complicaties tijdens de sloop, bijvoorbeeld door meldingen van derden, wordt voorkomen.

5. CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN

Dit addendum is geschreven als aanvulling op een quickscanonderzoek zoals in de inleiding is aangegeven.

Vleermuizen

In het te slopen winkelpand en het om te vormen c.a.v.v.-gebouw zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen. Eveneens zijn binnen het plangebied geen essentiële elementen voor vleermuizen aanwezig. Het slopen van het winkelpand heeft hierdoor geen negatieve invloed op vleermuizen waardoor geen nadere afwegingen in het kader van de Flora- en faunwet van toepassing zijn.

De langs de noordzijde gelegen groensingel kan echter wel aangemerkt worden als essentieel onderdeel binnen het leefgebied van gewone dwergvleermuis en laatvlieger waardoor behoud van deze singel noodzakelijk is en hiervoor enkele voorwaarden van toepassing zijn.

Huismus

De sloop van het winkelpand en de voorgenomen ingrepen in het c.a.v.v.-gebouw zullen geen negatieve effecten hebben op de aanwezige huismussenpopulatie. Er verdwijnen geen nestlocaties.

In het c.a.v.v.-gebouw zijn twee huismusterritoria aangetroffen. Gezien de beschermde status van deze nestlocaties, zijn enkele mitigerende en compenserende maatregelen noodzakelijk indien dit deel van het gebouw alsnog zal worden ontwikkeld waardoor de nestlocaties verdwijnen. In dat geval zijn compenserende en mitigerende maatregelen noodzakelijk. Uitgangspunt hierbij is dat er in het broedseizoen geen sprake is van vermindering in nestgelegenheden en de kwaliteit van het leefgebied.

Algemeen

Op de locatie zijn enkele natuuronderzoeken uitgevoerd. Samen geven deze onderzoeken een goed en volledig beeld van de aanwezigheid van (zwaar) beschermde soorten. Aan de hand van de bevindingen van de onderzoeken, de samenstelling van de aangetroffen soorten en de onderzoeksinspanningen, kan worden gesteld dat er geen zwaar beschermde soorten met een essentiële binding met de planlocatie zijn gemist. Hierdoor kan het natuuronderzoek als volledig worden beschouwd.

LITERATUUR

- SAB. Flora- en faunarapportage Zeddam, Oude Doetinchemseweg. SAB oktober 2011.
- Broekhuizen, S. (et al.). 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. K.N.N.V. Uitgeverij, Utrecht.
- Heusden, W.R.M., S.J. Vreugdenhil. 2006. Handreiking Flora- en faunawet. Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Dienst Landelijk Gebied, Utrecht.
- Ministerie van LNV., 2005 (herzien 2009). Buiten aan het Werk. Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren! Brochure.
http://www.minlnv.nl/portal/page?_pageid=116,1640321&_dad=portal&_schema=PORTAL&p_file_id=14765 (08-11-2010)].
- Sachteleben, J. & O. von Helversen, 2006. Songflight behaviour and mating system of the pipistrelle bat (*pipistrellus pipistrellus*) in an urban habitat. In: *Acta Chiropterologica*, 8(2): 391-401, 2006.
- Ministerie van LNV - Dienst Regelingen. 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten'. Brochure.

Internet

- www.vleermuizenindestad.nl
- www.vleermuis.net
- www.zoogdiervereniging.nl

BIJLAGE 1: VERSPREIDINGSKAARTEN

Figuur 2. Verspreidingskaart waargenomen vleermuizen.

- ▲ Globale paarlocaties gewone dwergvleermuizen
- Losse waarnemingen foeragerende gewone dwergvleermuizen (indicatief)
- Losse waarnemingen laatvliegers (indicatief)
- ↔ Intensief gebruikte vliegroute en foerageergebied door gewone dwergvleermuis
- ➔ Vliegrichting rosse vleermuizen

Figuur 3. Verspreidingskaart bezette huismusterritoria.

- Bezette nestlocaties in te slopen gebouw
- Bezette nestlocaties direct grenzend aan de planlocatie

BIJLAGE 2: GEBIEDSIMPRESSIE

Te behouden woning (herenhuis) aan Oude Doetinchemseweg met een deel van het braakliggende terrein op de voorgrond.

Zicht op te slopen voormalig coöperatiegebouw.

Woningen met bezette huismusterritoria aan overzijde van Oude Doetinchemseweg.

BIJLAGE 3: TOELICHTING FLORA- EN FAUNAWET

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Deze wet is de soortgerichte implementatie van de Europese Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn. Daarbij worden in deze wet de bepalingen samengevoegd die voorheen in verschillende wetten waren gebundeld: Vogelwet 1936, Jachtwet, Natuurbeschermingswet (hoofdstuk V: soortenbescherming), Nuttige Dierenwet 1914 en Wet Bedreigde uitheemse dier- en plantsoorten.

De Flora- en faunawet is in beginsel gericht op de bescherming van flora en fauna op soortniveau. Activiteiten waarbij schade wordt gedaan aan beschermde dieren of planten zijn verboden, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het “nee, tenzij”-principe). Het is dan ook altijd zaak om, waar mogelijk, activiteiten uit te voeren zonder schade aan beschermde dieren en planten aan te brengen. De wet erkent de intrinsieke waarde van in het wild levende dieren. In de wet is dan ook een zorgplicht opgenomen: iedereen moet voldoende zorg in acht nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten (niet alleen de beschermde) en hun leefomgeving, *Artikel 2 Flora- en faunawet*.

Naast de aandacht voor beschermde soorten geldt voor alle in het wild levende dieren en planten artikel 2 van de Flora- en faunawet.

Artikel 2

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voorzover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voorzover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Voor de in deze rapportage gemaakte toetsing zijn met name de verbodsbepalingen 8 t/m 12 van toepassing.

Artikel 8

Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11

Het is verboden nesten, hollen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12

Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Beschermde soorten	Zonder gedragscode	Met gedragscode
Licht beschermde soorten - Tabel 1	Algemene vrijstelling	Algemene vrijstelling
Overige beschermde soorten - Tabel 2	‘Lichte’ toetsing	Vrijstelling
Streng beschermde soorten - Tabel 3	Uitgebreide toetsing	Uitgebreide toetsing

Tabel: toetsingscriteria voor ontheffing bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Op 23 februari 2005 is de “AmvB art. 75” van de Flora- en faunawet in werking getreden. In dit besluit is een vrijstelling voor specifieke activiteiten en soorten geregeld. Tevens introduceert de AmvB de gedragscode. De AmvB verdeelt alle beschermde soorten (met uitzondering van vogels) in drie groepen - Tabellen. Voor vogelsoorten geldt een andere regeling.

Tabel 1

Voor soorten die zijn opgenomen in Tabel 1 geldt een algehele vrijstelling wanneer de werkzaamheden vallen onder:

- bestendig beheer en onderhoud, ook in landbouw en bosbouw;
- bestendig gebruik;
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Voor deze soorten geldt de lichtste vorm van bescherming. Als deze soorten op de locatie voorkomen, en het werk valt onder de werkzaamheden zoals hierboven beschreven, dan geldt daarvoor een vrijstelling van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet. Als geen sprake is van werkzaamheden zoals beschreven, dient een ontheffing te worden aangevraagd. De aanvraag wordt dan onderworpen aan de lichte toets. Toetsingscriteria daarbij zijn of de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in het geding is, en of de activiteit een redelijk doel dient. Uiteraard geldt in alle gevallen de algemene zorgplicht; Artikel 2.

Tabel 2

Deze soorten krijgen een zwaardere bescherming. Er geldt alleen een vrijstelling als sprake is van werkzaamheden zoals beschreven bij Tabel 1 én indien wordt gehandeld volgens een gedragscode die is goedgekeurd door de Minister van LNV.

Valt het werk niet onder de werkzaamheden zoals beschreven bij Tabel 1, dan dient een ontheffing te worden aangevraagd. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets. Hierbij moet aangetoond worden dat de werkzaamheden er niet toe mogen leiden dat het voortbestaan van de soorten in gevaar wordt gebracht. Er mag geen afbreuk gedaan worden aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. De populatie in het gebied mag geen gevaar lopen uit te sterven. Hiervoor moeten maatregelen getroffen worden, die opgenomen worden in een ecologisch werkprotocol.

Ook hier geldt de algemene zorgplicht.

Tabel 3

De soorten uit Tabel 3 zijn de zwaarst beschermde soorten. Ook wanneer werkzaamheden vallen onder een van de bij Tabel 1 genoemde categorieën, geldt niet zonder meer een vrijstelling. Enkel bij bestendig beheer en onderhoud is een vrijstelling mogelijk wanneer gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode. Werkzaamheden die in een van de andere categorieën vallen en welke negatieve effecten op beschermde soorten (kunnen) hebben, zijn ontheffingsplichting. Voor het verstrekken van een ontheffing wordt deze onderworpen aan een zware toets wanneer:

- er geen andere bevredigende oplossing voor de geplande activiteit is;
- de geplande activiteit geen afbreuk doet aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;
- er sprake is van een in of bij de wet genoemd belang.

Bij soorten van Bijlage IV van de Habitatrictlijn moet tevens sprake zijn van een door de Habitatrictlijn erkend belang:

- dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten;
- bescherming van flora en fauna;
- openbare veiligheid.

Wanneer soorten uit tabel 3 voorkomen in een gebied dienen er maatregelen getroffen te worden om behoud van de lokale populatie, bescherming van individuen en de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen te garanderen. Hiervoor dienen mitigerende en mogelijk compenserende maatregelen getroffen te worden. Om zeker te zijn of de maatregelen voldoende zijn, dienen ze vooraf beoordeeld te worden door Dienst Regelingen. Met dit besluit kan aangetoond worden dat de initiatiefnemer zich houdt aan de Flora- en faunawet. Het besluit heeft de initiatiefnemer bijvoorbeeld nodig als iemand bezwaar maakt tegen het project of vraagt om handhaving van de Flora- en faunawet. Indien vaste verblijfplaatsen worden beschadigd of weggehaald of behoud van de lokale populatie dan wel bescherming van de aanwezige individuen niet voldoende kan worden gegarandeerd, dienen compenserende maatregelen te worden uitgevoerd én dient een ontheffing te worden aangevraagd bij Dienst Regelingen. Voor deze soorten geldt echter dat alleen ontheffing wordt verleend op grond van een wettelijk belang genoemd in de Habitatrictlijn of Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantsoorten.

Vogels

Met ingang van 26 augustus 2009 heeft het Ministerie van LNV een nieuw beleid ten aanzien van broedvogels ingezet. Verblijfplaatsen van broedvogels zijn door de Flora- en faunawet

beschermd. Tijdens werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met het broedseizoen van vogels. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik vallen alleen tijdens het broedseizoen onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Voor deze soorten is geen ontheffing nodig voor werkzaamheden buiten het broedseizoen. Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. Deze groep is opgedeeld in enkele categorieën waarop de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en faunawet jaarrond van kracht zijn:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust en verblijfplaats.
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.

Het betreft de vogelsoorten:

● Boomvalk	(Falco subbuteo)
● Buizerd	(Buteo buteo)
● Gierzwaluw	(Apus apus)
● Grote gele kwikstaart	(Motacilla cinerea)
● Havik	(Accipiter gentilis)
● Huismus	(Passer domesticus)
● Kerkuil	(Tyto alba)
● Oehoe	(Bubo bubo)
● Ooievaar	(Ciconia ciconia)
● Ransuil	(Asio otus)
● Roek	(Corvus frugilegus)
● Slechtvalk	(Falco peregrinus)
● Sperwer	(Accipiter nisus)
● Steenuil	(Athene noctua)
● Wespendif	(Pernis apivorus)
● Zwarte wouw	(Milvus migrans).

Er zijn ook vogelnesten die worden aangegeven als categorie 5. Deze zijn buiten het broedseizoen niet strikt beschermd.

5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Categorie 5-soorten zijn wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Wanneer een jaarrond beschermd nest wordt aangetroffen, dan dient altijd een omgevingscheck uitgevoerd te worden. Een deskundige dient te onderzoeken of er voor de soort in de omgeving voldoende plekken en materiaal aanwezig zijn om zelf een vervangende locatie te vinden en een vervangend nest te maken. Indien dit niet mogelijk is, dient een vervangende nestlocatie aangeboden te worden. Wanneer dit ook niet mogelijk blijkt, dient een ontheffing aangevraagd te worden. Ontheffing kan alleen verkregen worden op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Wettelijke belangen zijn:

- bescherming van flora en fauna;
- veiligheid van het luchtverkeer;
- volksgezondheid of openbare veiligheid.

Gedragscodes

Werken volgens een gedragscode kan (soms) een vrijstelling voor soorten van Tabel 2 en Tabel 3 geven. Voorwaarde is wel dat gewerkt dient te worden volgens een door de minister vastgestelde gedragscode. Hierbij is het van belang dat de gedragscode op de juiste wijze is geïmplementeerd in de organisatie of in het totaalplan van de werkzaamheden.

Voor meer informatie over de toepassing van de Flora- en faunawet in relatie tot gedragscodes: zie de brochure van het ministerie van LNV: "Buiten aan het werk".